

บ้านขุนน้ำลาด ตำบลลงอบ อำเภอ ทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

บ้านขุนน้ำลาด ตำบลงอบ อำเภอ ทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

---

1. ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ประวัติความเป็นมา

ตำบลงอบ ชนเผ่าไทลื้อ ย้ายถิ่นฐานมาจากแคว้นสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศจีน ได้มาตั้งรกรากอยู่ที่ลำห้วยงอบ จึงได้ชื่อว่าบ้านงอบ ตำบลงอบ มีชนเผ่า จำนวน 3 เผ่า ไทลื้อ ขมุ ม้ง ในเดือนเมษายนของทุกปี เผ่าไทลื้อจะดำเนินการสืบสานวัฒนธรรมไทลื้อและการเลี้ยงผีเมือง

1.2 ลักษณะที่ตั้ง

ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน มีเขตพื้นที่ติดต่อกับ ทิศเหนือ ติดกับ ต. ปอน อ. ทุ่งช้าง จ. น่าน ทิศใต้ ติดกับ ต. และ อ. ทุ่งช้าง จ. น่าน ทิศตะวันออก ติดกับ อ. เฉลิมพระเกียรติ, อ. บ่อเกลือ จ. น่าน ทิศตะวันตก ติดกับ เมืองเชียงฮ่อน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บ้านขุนน้ำลาด ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ในการเก็บข้อมูลป่าชุมชน มีพิกัด 47Q, X : 700555, Y: 2157779

1.3 พื้นที่

ตำบลงอบ สภาพหมู่บ้านอยู่บนพื้นที่ราบระหว่างหุบเขามีแม่น้ำไหลผ่าน ราษฎรอาศัยหุบเขาปลูกส้มเขียวหวาน เงาะ มะม่วง ข้าวโพด

1.4 ประชากร

บ้านขุนน้ำลาด ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน มีประชากรทั้งหมด 388 คน ชาย 180 คน หญิง 208 คน

1.5 อาชีพหลัก

อาชีพหลัก ทำสวน/ ทำไร่ อาชีพเสริม ทอผ้าลายน้ำไหล

1.6 สภาพพื้นที่ก่อนและหลังการทำกิจกรรมด้านการจัดการไฟฟ้าและฝุ่นควัน

บ้านขุนน้ำลาด ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน มีพื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด 2,000 กว่าไร่ สภาพพื้นที่ก่อนทำกิจกรรมด้านการจัดการไฟฟ้าและฝุ่นควันของชาวบ้าน บ้านขุนน้ำลาด ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน แต่ก่อนเป็นป่าเสื่อมโทรม เป็นป่าโล่ง มีชาวบ้านแอบเผาป่าเพื่อหาของป่า รวมถึงขาดความรู้ในเรื่องของการจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ทำให้ไฟมีการลุกลามไปในเขตพื้นที่ป่าชุมชนและพื้นที่อื่นๆ ส่วนในปัจจุบันหลังจากการทำกิจกรรมด้านการจัดการไฟฟ้าและฝุ่นควัน ชาวบ้านในชุมชนมีการทำแนวกันไฟรอบแนวเขตป่าชุมชน มีการรวมกลุ่มกันของชาวบ้านอาสาดับไฟฟ้า

2. ข้อมูลเชิงลึก

แรงบันดาลใจในการจัดการป่าชุมชนของบ้านสบยาว ตำบลเมืองจั่ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

คนริเริ่มในการแก้ไขปัญหา

คนริเริ่มในการแก้ไขปัญหา คือ เริ่มจากรุ่นปู่ย่า ตั้งแต่ 40 ปีที่แล้ว ต่อมา มีผู้นำชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชน ปัญหาที่เจอคือ ยังมีชาวบ้านบางกลุ่มลักลอบเข้าไปบุกรุกพื้นที่ แอบเผาป่า แก้ไขปัญหาโดยการเรียกชาวบ้านมาพูดคุยกันทำข้อตกลงร่วมกัน มีการตั้งกฎระเบียบ แต่ถ้าไม่ฟังแล้วยังทำอีกก็จะปรับตามกฎระเบียบของหมู่บ้านหรือถึงขั้นดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป โดยมีหน่วยงานของอำเภอทุ่งช้าง โครงการปาร์กน้ำ รักแผ่นดินของสมเด็จพระราชินี ร.9 เข้ามาช่วยมาดูแลและแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้าน โดยชาวบ้านในพื้นที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการช่วยกันอนุรักษ์ จัดการ ฟื้นฟูให้ป่าชุมชนมีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น มีการทำแนวกันไฟ และให้ชาวบ้านมีการใช้ทรัพยากรและผลผลิตจากป่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าจะทำให้ดีขึ้นควรมีการสนับสนุนเรื่องการปลูกป่า มีการปลูกป่าเสริมในพื้นที่เสื่อมโทรมที่เกิดจากไฟป่าและพื้นที่ป่าไม้ไม่มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนมากขึ้น

การสื่อสาร/เชิญชวนในการดำเนินการแก้ไข

การเรียกประชุมชาวบ้านประชุมประจำเดือน โดยการเชิญชวนจากผู้นำชุมชน การพูดถึงกฎระเบียบของป่าชุมชนรวมถึงการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชน ผลจากการประชาสัมพันธ์พบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการช่วยกันอนุรักษ์ป่าชุมชนรวมถึงการใช้ทรัพยากรจากป่าชุมชนตามกฎระเบียบที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน ช่วยกันสอดส่องดูแลป่าชุมชนของหมู่บ้าน

การขยายการมีส่วนร่วม

บ้านขุนน้ำลาด ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน มีการตั้งกลุ่ม/คณะทำงานของป่าชุมชนทั้งหมด 15 คน โดยยึดจากกรรมการในหมู่บ้าน มีการจัดการความคิดของคนโดยการเรียกประชุมหมู่บ้านใกล้เคียงเพื่อทำข้อตกลงร่วมกัน มีการปรึกษาร่วมกับหมู่บ้านอื่นที่มีอาณาเขตของป่าชุมชนติดกันกับหมู่บ้านอื่นกฎระเบียบของชุมชน แนะนำชาวบ้านในเรื่องของการหาเห็ด หาของป่า ทำข้อตกลงร่วมกันโดยมีเครือข่ายของหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นสื่อกลาง เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันในการช่วยกันอนุรักษ์ป่าชุมชน การใช้ทรัพยากรและ

ผลผลิตจากป่าชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการขยายไปยังกลุ่มอื่นโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงานกับชุมชนใกล้เคียง เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องของป่าชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดการลักลอบเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าชุมชนของหมู่บ้าน

แผนชุมชน/ข้อตกลงป่าชุมชน

1. การตรวจป่า ก่อนเข้าทำกิน (กุมภาพันธ์ทุกปี)
2. ทำแผนดูแลปีต่อปี ด้านไฟป่า
3. เดินสำรวจป่า/ลาดตระเวนในพื้นที่ป่าชุมชนร่วมกับชุมชนอื่น

คณะกรรมการป่าชุมชน		
4. นาย เอก ส วั ส ตี น น ต์ ท ะ ก า น ต์ ประธาน	11. นายสรศักดิ์ เปาป่า	กรรมการ
5. นายพิว สัจจวงศ์กุล รองประธาน	12. นางสาว กิตติศิริวัฒน์	กรรมการ
6. นายสมหวัง เปาป่า เลขานุการ	13. นายสมเกียรติ เผาป่า	กรรมการ
7. นาย รัน ย ป รั ช น์ ท ั พ ม ง ค ล รั ต น์ เหรัญญิก	14. นายแก้ว เปาป่า	ผู้ทรงคุณวุฒิ
8. นายวิชา ละม่อม กรรมการ	15. นายสมรัก เปาป่า	กรรมการ
9. นางนัฐวิกานต์ เปาป่า กรรมการ	16. นายสมคิด เปาป่า	กรรมการ
10. นายสมบัติ เปาป่า กรรมการ	17. นายมัน เปาป่า	ผู้ทรงคุณวุฒิ
	18. นางกันยา เปาป่า	กรรมการ

กฎระเบียบชุมชน

1. ห้ามตัดไม้ทำลายป่าถ้าตัดไม้ปรับตันละ 5,000บาท
2. ไม้ฟันตัดได้ จากถนนเข้าไป 500 เมตร
3. ก่อนจุดไฟป่าองทำแนวกันไฟ ต้องแจ้งไปยังผู้นำก่อนจุดไฟ

กฎ กติกาชุมชนกฎเกณฑ์

การใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนในขอบเขตที่ไม่ทำลายและใช้ประโยชน์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น การเข้าไปเก็บเห็ด หาหน่อไม้ เป็นต้น สามารถทำได้ ยกเว้นการหาเห็ด หาหน่อไม้ หรือตัดไม้เพื่อนำไปขาย ซึ่งไม่สามารถทำได้

การจัดการคนกับคน

มีการจัดการความคิดของคนโดยการพูดคุย/บอกกล่าว/ประชาสัมพันธ์ การรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน รับฟังเสียงส่วนมากเพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการบอกกล่าวถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ป่า เพื่อให้ชาวบ้านเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่า

การจัดการคนกับป่า

ปัญหา คือ การที่ชาวบ้านไม่ปฏิบัติตามกฎ มีเผาป่าเพื่อหาของป่า วิธีการแก้ไขในเรื่องนี้ก็คือการปรับตามกฎที่ได้ตั้งไว้ในกฎระเบียบของชุมชน รวมถึงการมีกิจกรรมที่ให้ชาวบ้านทำร่วมกันในการช่วยกันอนุรักษ์ ปั้นฟูป่าชุมชน ได้แก่ การจัดทำแผนที่ป่าชุมชน/แผนที่น้ำ การปลูกป่าเสริม การทำฝายชะลอน้ำ การสำรวจป่า การลาดตระเวนช่วงเกิดไฟป่า ทำแนวกันชน (ป่าชุมชนกับอุทยาน) บวชป่าและการทำแนวกันไฟ

SWOT การจัดการป่าชุมชนบ้านขุนน้ำลาด ตำบลลอบ อำเภอดงช้าง จังหวัดน่าน

จุดแข็ง	โอกาส
<ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้านในพื้นที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการช่วยกันอนุรักษ์ จัดการ ปั้นฟูให้ป่าชุมชนมีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน - มีกิจกรรมที่ให้ชาวบ้านทำร่วมกันในการช่วยกันอนุรักษ์ ปั้นฟูป่าชุมชน ได้แก่ การจัดทำแผนที่ป่าชุมชน/แผนที่น้ำ การปลูกป่าเสริม ทำแนวกันไฟรอบแนวเขตป่าชุมชน มีการรวมกลุ่มกันของชาวบ้านอาสาดับไฟป่า	<ul style="list-style-type: none"> - มีหน่วยงานของอำเภอดงช้าง โครงการป่ารักษ์น้ำ รักแผ่นดินของสมเด็จพระราชินี ร.9 เข้ามาช่วยมาดูแลและแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้าน
จุดอ่อน	อุปสรรค
<ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้านบางกลุ่มเข้าไปบุกรุกพื้นที่ แอบเผาป่าเพื่อหาของป่า รวมถึงขาดความรู้ในเรื่องของการจัดการไฟป่าในพื้นที่ทำให้ไฟมีการลุกลามไปในเขตพื้นที่ป่าชุมชนและพื้นที่อื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดงบประมาณในการสนับสนุนเรื่องการปลูกป่า

ข้อเสนอแนะ : ควรมีการสนับสนุนเรื่องการปลูกป่า มีการปลูกป่าเสริมในพื้นที่เสื่อมโทรมที่เกิดจากไฟป่าและพื้นที่ป่าไม่ให้มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนมากขึ้น